

NHỮNG LỜI CẦN VIẾT RA (KHI CÒN KỊP)

(Tâm Bút)

□

I.

Mấy hôm nay trời San Jose lạnh cóng. Nghĩ, Virginia còn lạnh hơn gấp bội. Thuở trước vẫn nghe Uyên Thao nói về những cơn bão tuyết bên miền Đông Bắc, nhưng không hình dung nổi. Bây giờ mới thấm theo nó từ cái lạnh San Jose.

Nằm trong chăn nghĩ tới nghĩ lui những món nợ Văn Chương, cái đầu lên cơn khủng hoảng. Một trong những món là “nhân vật Uyên Thao”; nên ngồi dậy viết ít hàng KHI CÒN KỊP, gửi qua anh.

Giữa năm 2017, Viết Cho Người Đã Chết chào đời, trong đó nhân vật Uyên Thao chỉ là “đối tượng” ngồi nghe tôi kể đủ thứ chuyện về tất cả những người thân, người bạn, những cảnh huống trong đời tôi đã gặp.

Hôm nay, Dec. 29, 2020, những giòng viết là về một Uyên Thao (không phải) đã nhận qua cái email ngắn dạo tháng 4, 2019:

“*TVân ơi,*

Xin báo tin là tôi vừa nhận thư gửi qua bưu điện của TVân. Dem vào nhà, mở ra bỗng choáng người vì một cảm xúc khó thể diễn tả. Rồi ngồi như chết lặng, ngó quanh mấy bức vách trong lúc lơ mơ nhớ lại bài nhận hồi trưa TVân viết về nhân vật Jean Valjean trong cuốn sách mà thuở còn đang ngồi lớp 6ème năm 1944 tôi luôn say mê ôm theo không rời cùng với cuốn Thủy Hử. Bây giờ đầu óc vẫn gần như bất định nên chỉ biết báo tin cho TVân thôi.

Mong luôn bình an. UT.”

MÀ LÀ mới từ mấy ngày nay nằm nghe đọc truyện Thủy Hử của Thị Nại Am

II.

Les Misérables của Victor Hugo thì tôi thuộc nằm lòng từ khi lên mười. Sau ngọn đuốc Cha-Mẹ, nhân vật Jean Valjean là ngọn đuốc phụ trợ thứ nhất đẩy tôi đi tới, đi tới hoài trên những nẻo Thiện của con đường đi tìm cái Đẹp. Còn Thủy Hử với 108 anh hùng Lương Sơn Bạc chỉ mới cách đây vài ngày tôi mới rõ.

Lời người Pháp: “Nói với tôi, bạn của bạn là ai, tôi sẽ nói bạn là ai.” Lời tôi: “Cho tôi biết loại sách nào bạn thích đọc, tôi cũng biết bạn là ai”.

Từ năm học lớp sáu, Uyên Thao đã say mê hai tác phẩm lớn của nhân loại. Thật đáng nể! Anh bước đi trên “đôi hia” của người khổng lồ, bỏ xa tôi đến “bảy dặm”. Vì vậy mà không lạ nếu bây giờ nhớ lại thời 1972 anh làm báo với các bài viết chống tham nhũng nảy lửa ở Sài Gòn.

Kiều My khi ấy học lớp Mười Một ở trường Nữ Trung học Gia Long, rất nể Uyên Thao từ ông thầy Việt Văn tên Tôn Thất Thiện. (Em tỏ ra kinh ngạc khi lần đầu thấy Uyên Thao xin đến gặp tôi ở San Jose tháng 4/2003.)

Em tôi cũng đã bước đi trên “đôi hia của người khổng lồ”, bỏ xa tôi đến “bảy dặm” trong sự nhận biết một nhân vật đáng giá của Văn Học Miền Nam VNCH. Dù vậy, tôi tin, thuở 1972, ông thầy Kiều My và luôn cả em chỉ ngưỡng mộ “các bài viết” mà chưa thật sự biết Uyên Thao là ai?

Tôi cũng không biết “Uyên Thao là ai” kể từ năm 2003, bắt đầu mối giao thiệp. Chữ “cố nhân” với các lời thư nhỏ nhỏ nói lên sự quan hoài anh dành cho tôi, tôi chưa thấy được giá trị. Đọc *Viết Cho Người Đã Chết*, tôi lại bị Peter Phạm dưới Santa Ana gán cho cái tiếng “*Uyên Thao đang bị TTBG bõn cợt!*”.

Chỉ mấy ngày qua, nằm nghe Thủy Hử, tôi mới CHỚT NHẬN RA Uyên Thao thật sự. Một Uyên Thao mang bản chất “giữa đường thấy chuyện bất bình chẳng tha” từ các nhân vật Thủy Hử, một Uyên Thao biểu tượng lòng nhân ái của Giám Mục Bienvenu, Jean Valjean trong truyện Victor Hugo.

Văn là người. Hành động cũng từ Tâm mà ra.

Tôi không đọc nhiều của anh. Nhưng còn hành động thời 1972 mùa hè đỏ lửa, chủ bút Uyên Thao và các đồng nghiệp Sóng Thần hô hào chiến dịch cứu trợ đồng bào Quảng Trị chạy giặc CS như thế nào thì tôi CÓ BIẾT qua nhiều bài báo. Cụm từ Đại Lộ Kinh Hoàng cũng xuất thân từ chiến dịch ấy, lan tràn thế giới.

III.

*/ Tháng Mười 2017, qua DC, tôi và Kiều My được Tiêu Dao chở đến gặp Uyên Thao.

-Ở tối thứ nhất, nơi một quán café lộ thiên, sau khi nghe anh kể rất rõ cái thời làm báo Sóng Thần 1972 ở Sài Gòn, tôi khều nhẹ:

“Nếu là TVân, cờ đến tay thì phát rất mạnh...”

Anh biện hộ:

“Mỗi ngày in ra bao nhiêu số đều bị Bộ Thông Tin cho người đến tịch thu hết...”

(Lúc về nhà, Kiều My đưa nhận định: “Anh Uyên Thao có vẻ nhường và chiều chị...”)

-Tối thứ hai, cách một đêm sau, hẹn 6 giờ đến đón anh đi ăn, anh đáp qua điện thoại:

“Tôi sẽ ra đầu đường lúc 6 giờ, chờ hai chị em tới.”

Mãi 8 giờ con gái Kiều My mới đi làm về. Từ DC đến Virginia lại kẹt xe mất đến một tiếng. Cửa phòng anh đã đóng. Kiều My vào gõ, anh không mở. Tôi điện thoại, mãi lâu anh mới bắt. Tôi nói:

“Xin lỗi vì đến quá trễ. Ngày mai chị em TVân về Cali, muốn gặp anh lần nữa. Đang chờ ở parking trước nhà.”

Vậy là (vì “chiều chị”, lời Kiều My) anh mới ló mặt.

Trong một quán VN ở khu Eden, câu chuyện cầm chừng, trông anh có vẻ mệt. Khi ra ngoài, anh xin tôi một điều thuốc, “hút với TVân cho vui!”

Đưa anh về, mẹ con Kiều My ngồi băng trước, tôi và anh ngồi băng sau. Tôi xòe tay cho anh bắt, nói:

“Bắt bây giờ để kiếp sau không còn đi theo mà đòi nợ!” (Một lời đùa, Uyên Thao đã quen từ cái-tánh-hững-hờ-tôi qua các lá thư emails.)

Kiều My quay lại bảo tôi:

"Tôi hôm kia ngồi ở quán café lộ thiên, mình quên nhờ Pouf chụp cho anh Uyên Thao và hai chị em mình một tấm hình."

Anh cười buồn:

"Đó là cái số!" (Riêng tôi, cũng thấy thật tiếc!)

IV.

Cho dù lời anh Văn Quang “*Tôi không hiểu được nó. Hình như nó ôm ấp một cái gì sâu xa lắm*”, cho dù lời đùa em Bùi Bảo ở Nha Trang:

“Em khoái bốn câu thơ của anh Uyên Thao in trong tác phẩm chị

Thây vùi đáy mộ chưa nguôi hận,

Sôi réo ngàn năm tiếng lửa hờn,

Đêm đêm trở giấc trong lòng đất

Vẫn thấy lưng trời loé ánh gương.”

Cho dù này, dù kia... thì con người cô-đơn-kiêu-ngạo vẫn “chấp nhận nổi” bản chất ngựa-bắt-kham-tôi trong nguyên một giòng-văn-nghệ-lúc-nhúc-đổ-ky-tranh-giành-chen-lấn-bả-danh-vọng-hải-ngoại. Sự giao thiệp vẫn duy trì qua các emails gửi từ hai miền Đông-Tây xa cách.

V.

Thật mà nói, khuynh hướng chính trị của anh, tôi không biết. Chỉ biết mỗi điều:

-Thời 1972, anh làm báo chống chính quyền Sài Gòn qua các bài vạch trần tham nhũng, phơi bày sự thật (trong có vụ bác sĩ Hà Thúc Nhơn tử thủ ở Quân Y Viện Nha Trang, gần nhà tôi, tôi rất biết).

-Việt Cộng vào, anh bị đi tù 10 năm.

-Qua Mỹ, (bỏ qua lời “Đừng nhúng tay vào giới văn nghệ hải ngoại” tôi đã nói trong lần đầu ngồi uống café với nhau trên đường Senter San Jose) anh đứng ra thành lập Tủ Sách Tiếng Quê Hương, in rất nhiều tác phẩm của các nhà văn trong nước. Anh bị một số nhà văn Miền Nam cũ ở hải ngoại lên án.

-Mười năm sau, anh viết cho tôi:

“Thursday, July 9, 2009 3:00:30 AM

BG ơi,

Cảm ơn rất nhiều về việc đã cho đọc bài viết về Ma Xuân Đạo ai đó đăng trên một website hải ngoại. Không biết nói gì hơn với BG về những bài như thế, ngoài sự thông cảm với tâm trạng BG, vì gần như đây cũng là tâm trạng của tôi từ nhiều năm qua đối với nhiều người cầm bút.

Tôi thấy Du Kiệt đã nói khá chính xác không chỉ về văn giới Trung Hoa hiện nay mà cả về văn giới VN nữa. Hiện tượng thiếu TRÍ TUỆ, thiếu MỘT TÁM LÒNG và thiếu cả NHÂN CÁCH có vẻ đã trở thành phổ biến từ nhiều năm qua.

Rất muốn gửi đều đặn các sách của Tiếng Quê Hương tới BG để giữ liên lạc với nhau và cũng để thể hiện tình cảm với BG, nhưng lại “ngại BG không muốn có tương quan nữa” nên cứ ngập ngừng.

Vậy bây giờ BG cho biết rõ về BG được không?

Chúc mạnh luôn. UT

VI.

Mấy ngày nay, nằm nghe Thủy Hử, mới nhận ra “bạn mình là ai”.

-Người bạn đã gửi tôi những dòng năm 2004 in trong tác phẩm Tiếng Gõ Định Mệnh (đã bị xóa khỏi máy hoàn toàn, đạo ấy):

Mưa-buồn nhớ gió-long-đong

Một-đời-bão-táp mấy dòng-nước-xuôi?

Đời người còn lại gì nếu thiếu cái TÌNH dành cho nhau?

-Người bạn được tôi ghi xuống trên đầu tác phẩm *Viết Cho Người Đã Chết*:

Đừng xa nhau, đừng quên nhau

Đừng dứt tiếng ngâm sâu,

Đừng im hơi đặng cay rời nhau

Đừng đi mau, để mãi mãi là chiếc bóng đậm màu

Còn theo nhau tới muôn đời sau...

Những lời hát Phạm Duy, bây giờ mới thấy thấm. Nói thấm, bởi giữa hai người bạn, hai nhà văn sau-trước, mỗi người đều **BẮT GẤP** bản chất nhau (trên những điều từng học được thuở thiếu niên) từ hai tác giả lớn Đông & Tây.

Viết ra, như một lời tạ tội muộn màng với Uyên Thao mang-đôi-hia-bảy-dặm. Cũng viết ra với cái cười mỹ mãn sau khi đã ké chân được vào đôi-hia-bảy-dặm của bạn mình.

[]

Trần Thị Bông Giấy
(San Jose, thứ Hai Dec. 29, 2020 1;20 chiều.)

[]